

# МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

---

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

**ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ**

**27 май 2016 г. – Вариант 2**

*Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!*

**1. Чии войски разгромяват българите в битката при Онгъла през 680 г.?**

- А) аварите
- Б) славяните
- В) византийците
- Г) хазарите

**2. Името на кой български владетел трябва да се постави на празното място в откъса от историческия извор?**

*“Кан ювиги Маламир е от бога владетел. Моят дядо \_\_\_\_\_ с нас намери тези работи. А баща ми, владетелят Омуртаг, сключи тридесетгодишен мир и живя добре с гърците. Отначало и аз живеех добре, но гърците опустошиха земите ни. И владетелят Маламир, като управляваше заедно с кавхан Исбул, тръгна на поход срещу гърците с войска и опустоши крепостта Проват, крепостта Бурдидзо и земите на гърците...”*

**Из „Маламирова летопис“**

- А) Крум
- Б) Тервел
- В) Пресиян
- Г) Борис

**3. Кои средновековни български владетели са носили титлата „княз“?**

- А) Борис, Симеон и Самуил
- Б) Борис, Владимир Расате и Самуил
- В) Владимир Расате, Симеон и Самуил
- Г) Борис, Владимир Расате и Симеон

**4. При коя двойка автор – творба е допусната грешка?**

- А) Презвитер Козма – „Беседа против богомилската ерес”
- Б) Йоан Екзарх – „Шестоднев”
- В) Константин Преславски – „Учително евангелие”
- Г) Черноризец Храбър – „Азбучна молитва”

**5. Коя е вярната хронологическа последователност на събитията?**

1) сражение при Траянови врата; 2) битка при с. Ключ; 3) коронация на цар Петър I; 4) обявяване на Самуил за цар; 5) смърт на цар Иван Владислав

- А) 4, 1, 3, 2, 5
- Б) 3, 4, 5, 1, 2
- В) 1, 3, 4, 5, 2
- Г) 3, 1, 4, 2, 5

**6. При преминаването на рицарите от Първия кръстоносен поход през българските земи:**

- А) българите се намират под османска власт
- Б) избухва въстанието на Асен и Петър
- В) Константинопол е превзет от рицарите
- Г) българите се намират под византийска власт

**7. Кое събитие НЕ е свързано с управлението на цар Иван Асен II?**

- А) сключването на уния с Римската църква
- Б) битката срещу епирците при Клокотница
- В) провъзгласяването на българската църква за Патриаршия
- Г) издаването на Дубровнишката грамота

**8. Понятието *ктитори* означава:**

- А) подвластно и закрепостено население в църковно владение
- Б) висши длъжности в ранносредновековна България
- В) лица, които даряват средства за изграждане на църкви и манастири
- Г) общо название на съвкупността от православното духовенство

**9. Кой откъс от текста на документа свидетелства за развитието на търговията в българския възрожденски град?**

*„Ловац [Ловеч] ... е град с най-малко 12 до 15 хиляди души. Наброяват се 300 къщи или християнски домакинства, останалите са мюсюлмани, които населяват главно западния бряг на Осма [р. Осъм]. Покрит каменен мост с дюкяни свързва двата бряга на тази река. Конакът на аянина е до площада на източния бряг. Това е четвъртата едноетажна сграда с просторен двор. Има един часовник и 8 – 9 джамии с минарета. Източната част на Ловча се опира на Балкана и е построена амфитеатрално. Тесни улички водят към върха на възвишението...“*

**Из „Сборник с маршрути от Европейска Турция“ на Ами Буе**

- А) Изградени са 8 – 9 джамии с минарета и часовникова кула.
- Б) Източната част на селището е построена амфитеатрално.
- В) Конакът на аянина е разположен до площада на източния бряг.
- Г) Над реката е съграден покрит каменен мост с дюкяни.

**10. По време на коя Руско-турска война е създадена Българската земска войска?**

- А) 1806 – 1812 г.
- Б) 1828 – 1829 г.
- В) 1853 – 1856 г.
- Г) 1877 – 1878 г.

**11. Кое от културно-просветните постижения на възрожденските българи НЕ датира от първата половина на XIX в.?**

- А) Петър Берон издава „Рибния буквар“ в Брашов.
- Б) Анастасия Димитрова основава девическо училище в Плевен.
- В) Любен Каравелов обнародва вестник „Независимост“ в Букурещ.
- Г) Константин Фотинов публикува списание „Любословие“ в Смирна.

**12. За кое училище е определено завещанието?**

*„Аз, долуподписаният, (...) Василий Евстатиев Априлов, българин (...) този капитал завещавам на ..... учебно заведение с намерение да се образова славянското племе, българите, които са под отоманска власт (...), и като роден в ..... грижата ми е най-напред за това училище.“*

Из „Заветът на Васил Априлов“ от 1849 г.

- А) Свищовското
- Б) Копrivщенското
- В) Калoферското
- Г) Габровското

**13. Какво представлява популярната през XIX в. английска педагогическа система на Бел-Ланкастър, приложена и в българските земи?**

- А) родителите не плащат нищо за обучението на своите деца в училище
- Б) учениците изучават на чужд език някои от предметите, за да го усвоят по-добре
- В) по-големите и по-напредналите ученици помагат в обучението на по-малките
- Г) учителите използват физически наказания при възпитанието на учениците си

**14. Кой е правилният хронологически ред на събитията:**

*създаването на Българската Екзархия (1); създаване на първата програма по църковния въпрос (2); избор на първия български екзарх (3); построяване на църквата „Свети Стефан“ (4)?*

- А) 2; 1; 3; 4
- Б) 4; 1; 3; 2
- В) 1; 3; 4; 2
- Г) 2; 4; 1; 3

**15. Къде се провежда Първото общо събрание на БРЦК и ВРО?**

- А) Гюргево
- Б) Букурещ
- В) Ловеч
- Г) Браила

**16. За кое събитие от българската възрожденска история свидетелства откъсът?**

*„Сега, когато ви пиша това писмо, знамето се развява пред конака, пушките гърмят, придружени от ека на черковните камбани, и юнаците се целуват... Ако, вие, братя, сте истински патриоти и апостоли на свободата, то последвайте нашия пример и в Панагюрище!“*

- А) действията на четата на поп Харитон през 1876 г.
- Б) началото на Старозагорското въстание през 1875 г.
- В) началото на Априлското въстание в Копривщица през 1876 г.
- Г) посрещането на руските войски в Панагюрище през 1878 г.

**17. На кого според Търновската конституция принадлежи законодателната власт в Княжество България?**

- А) правителството
- Б) съда
- В) Екзархията
- Г) Народното събрание

**18. С каква цел са създадени комитетите „Единство“ в Княжество България и Източна Румелия?**

- А) противодействие срещу прелиминарния Санстефански договор
- Б) реакция срещу потушаването на Априлското въстание
- В) съпротивително движение срещу Берлинския договор
- Г) отговор на румънското териториално разширение в Южна Добруджа

**19. Кой е първият министър-председател на България след Освобождението?**

- А) Драган Цанков
- Б) Петко Каравелов
- В) митрополит Климент
- Г) Тодор Бурмов

**20. Кой е първият генерал-губернатор на Източна Румелия?**

- А) Гаврил Кръстевич
- Б) Александър (Алеко) Богориди
- В) Стефан Богориди
- Г) Петко Каравелов

**21. Кое събитие Захари Стоянов нарича в спомените си „революция“?**

*„Определен ден за подигане революцията беше назначено разстоянието от 15-20 септември. Нашите по-главни агенти бяха по провинцията на 2-о, 3-о, 4-о, на даже и 5-о число. Никъде приготовленията не бяха зели още остра форма. Панагюрище измени плана ни. На 2 септември двама с П. Зографски заминахме от Пловдив за село Сестримо... Вечеряхме вече в Пазарджик, когато един телеграфист (...) със запенени уста отвори вратата. „Бунт в Панагюрище!“ – извика той.“*

**Из „Спомените“ на Захари Стоянов**

- А) избухването на Априлското въстание
- Б) извършването на Съединението
- В) преврата срещу княз Александър I
- Г) обявяването на Независимостта

**22. С подготовката на коя война е свързано изменението на чл. 17 от Търновската конституция, така че монархът и правителството да могат да сключват тайни договори без съгласието на Народното събрание:**

- А) Сръбско-българската война 1885 г.
- Б) Балканската война 1912-1913 г.
- В) Първата световна война 1914-1918 г.
- Г) Втората световна война 1939-1945 г.

**23. В коя организация България НЕ членува в периода 1945-1989 г.?**

- А) Организацията на Варшавския договор
- Б) Обществото на народите
- В) Съвета за икономическа взаимопомощ
- Г) Организацията на Северноатлантическия пакт

**24. България е обявена за република след:**

- А) правителствен декрет
- Б) референдум
- В) амнистия
- Г) меморандум

**25. Кой от мирните договори урежда отношенията с Турция след Първата световна война?**

- А) Ньойският
- Б) Сен-Жерменският
- В) Трианонският
- Г) Севърският

**26. Коя балканска държава е съюзник на Германия във Втората световна война?**

- А) Румъния
- Б) Турция
- В) Гърция
- Г) Югославия

**27. Началото на Антихитлеристката коалиция е положено с подписването на Атлантическата харта между:**

- А) Сталин и Рузвелт
- Б) Рузвелт и Чърчил
- В) Сталин и Чърчил
- Г) Молотов и Рибентроп

**28. Коя държава в периода между двете световни войни от монархия се превръща в парламентарна република, а след това в тоталитарна диктатура?**

- А) Италия
- Б) Албания
- В) Испания
- Г) Германия

**29. Кое понятие е пропуснато в текста?**

*„От Щетин на Балтика до Триест на Адриатика върху континента се спусна една \_\_\_\_\_ . Зад тази линия се намират всички столици на старите държави в Централна и Източна Европа... “*

**Из „Реч на Чърчил във Фултън“ от 5 март 1946 г.**

- А) Китайска стена
- Б) Желязна завеса
- В) Студена война
- Г) Берлинска стена

**30. Коя от държавните граници НЕ е външна граница на Европейския съюз?**

- А) българо-сръбската
- Б) българо-турската
- В) българо-гръцката
- Г) българо-македонската

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

**31. На линията на времето са представени министър-председателите, управлявали България след Първата световна война. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете липсващите имена, така че да бъде спазена хронологическата последователност на управлението им.**

Теодор Теодоров	Андрей Ляпчев	Никола Мушанов
-----I-----I-----I-----I-----I-----I-----I-----		
А	Б	В

**32. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете имената на личностите, които отговарят на описанието:**

- А) трансилвански владетел, участвал в битката при Варна заедно с Владислав III Ягело
- Б) сключване на първия търговски договор в средновековна България
- В) български министър-председател, при който е открито Първото висше училище в България

**33. Срещу съответната буква в свитъка за свободни отговори запишете историческата личност и века, свързани с посоченото събитие/факт:**

- А) български владетел, удържал победа над Балдуин I Фландърски в битката край Одрин
- Б) подпредседател на Народното събрание, организиран акция за спасяване на българските евреи
- В) турски политик и реформатор, иницирал обявяването на страната си за република

**34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящото понятие/термин (*десятьък, ангария, атентат, баптистерий, преврат, скрипторий*), което съответства на даденото определение:**

- А) насилствена промяна в управлението
- Б) помещение, стая за преписване и създаване на ръкописи, предимно в манастири
- В) принудителна работа, извършвана от зависимото население през Средновековието

**35. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори за всяко от изброените понятия посочете конкретен пример от българската или от съвременната световна история:**

- А) федерация
- Б) култ към личността
- В) геноцид

**36. Прочетете внимателно откъса от документа и отговорете на поставените въпроси.**

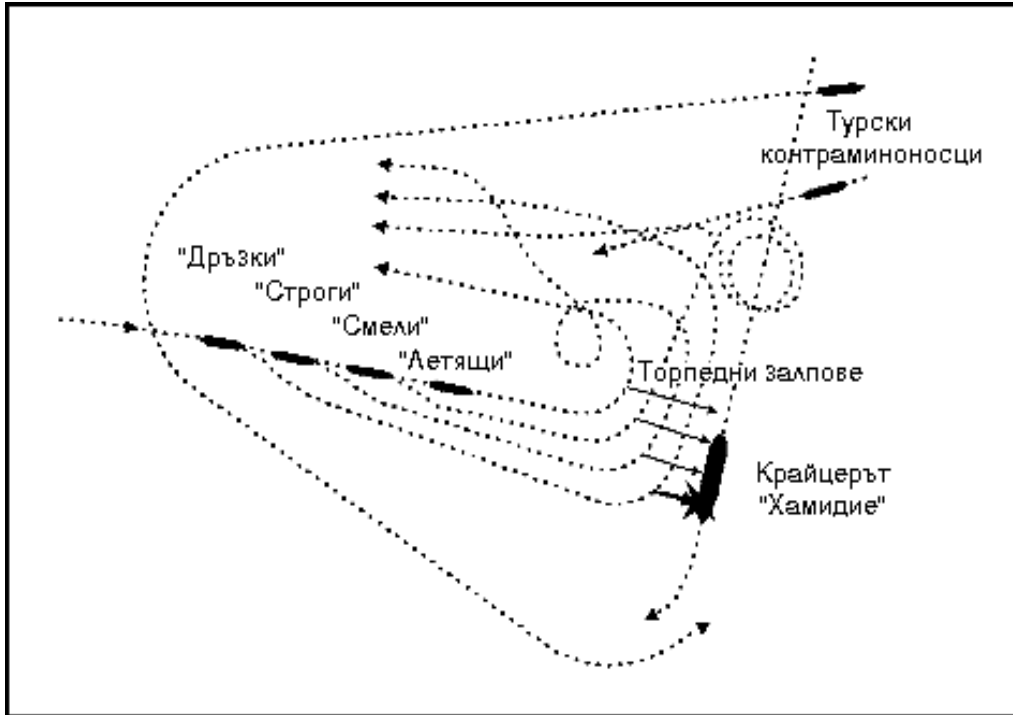
- А) Кой процес през Българското възрождение е основна тема на документа?
- Б) Обучението в кои два етапа на училищното образование е описано в откъса от документа?
- В) Кой поемал издръжката на българските училища през Възраждането ?

*„...Габровското училище в туй време (около 1838 и 1839 г.) имаше около 120 ученика, разпределени във взаимно училище и в два класа. Учението във взаимното училище подготвяше учениците в четене и писание за две години. За тая цел служеха печатани таблици, съставени от отца Неофита, по които учениците общо се учеха да четат, а за писане – писалищни чиновци с пясък, след тях плочени таблици, а най-сетне перо и книга. Класното учение обхващаше граматика, история, аритметика и землеописание... Управлението и поддържането на градските училища до 1848 г. беше от черквите, а по-нататък ставаше от общината.....“*

**Из „Спомените“ на Атанас Иванов, учител в Ст. Загора**

37. Разгледайте картосхемата и отговорете на поставените въпроси:

- А) Кое събитие е отразено на картосхемата?
- Б) По време на коя война се е случило?
- В) Какви са последиците от него?



38. Разгледайте изображението и отговорете на поставените въпроси:

- А) Кои са представените в карикатурата исторически личности.
- Б) Кое събитие отразява изображението и кой международен договор е нарушен?



Текстът на карикатурата: „Прости ми, другарю, но това ми се струва толкова добра възможност.“

Надпис на свитъка: Руско-германски пакт



В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

**Защо през Възраждането българите водят борба за изграждане на българска светска просвета?**

**При отговора вземете под внимание следните въпроси:**

1. Какво е състоянието на просветното дело в българските земи до началото на XIX век?
2. Каква е ролята на гръцкото просветно дело върху българското общество?
3. Защо българите се нуждаят от светска просвета на роден език?
4. Как се развива движението за новобългарска просвета?
5. Какво е значението на изграждането на българска светска просвета през Възраждането?